

ACTIE: AAN TAFEL!

Als je op school zit, kun je niet thuis zitten. Toch zijn er leerlingen in Nederland die dat doen. Roermond, toch een middelgrote gemeente, draagt aan dat aantal maar minimaal bij: een stuk of vier, vijf jongeren zitten thuis. En over een jaar misschien nog maar één, of helemaal niemand meer. Dat komt doordat ze in Roermond iets op thuiszitten gevonden hebben: de Actietafel.

Nog niet zo heel lang geleden waren er in de gemeente Roermond zo'n veertig thuiszitters: leerplichtige leerlingen die om een of andere reden langdurig ongeoorloofd niet naar school gingen, of zelfs niet eens op een school ingeschreven stonden. Peggy van Oijen (gecertificeerd professional van Bureau Jeugdzorg Limburg), Tom Kockelkorn (docent en intern begeleider van ROC Gilde Opleidingen) en Ron Mennen (zorgcoördinator VSO de Ortolaan) herinneren zich die tijd nog levendig. Mennen: "Een groep van ongeveer tien jeugdigen kwam zo'n vijf jaar geleden vanuit een gesloten setting, een jeugdgevangenis, weer terug naar het Roermondse. Die jongens moesten weer naar school, maar alle scholen zaten vol of wilden ze niet terugnemen, omdat ze nu een zware rugzak hadden. Deze jongeren zorgden voor zo veel overlast en criminaliteit, dat overal alle alarmbellen afgingen."

Kockelkorn: "De signalen kwamen nu, behalve van het wijkteam, de jeugdzorg, het vso en het regulier onderwijs, ook uit de politiek. Met de wethouder als voorvechter, wilden alle organisaties meewerken om het probleem aan te pakken." De Actietafel was geboren.

NAMEN EN RUGNUMMERS

Aanvankelijk zaten de bestuurders van de organisaties met elkaar aan tafel, maar zij stonden hun plaats al vrij snel af aan hun collega's van de werkvloer. Van Oijen: "Het gaat immers toch vooral om namen en rugnummers. Toen hebben ze ons naar voren schoven, en de boel goed afgekaderd: alle werkers aan de Actietafel hebben mandaat om beslissingen te nemen."

Namen en rugnummers wil ook zeggen: intensief casusoverleg over elke thuiszitter. "We hebben een eigen computersysteem laten maken, een digitaal volgsysteem", vertelt Van Oijen. "Alle partners hebben daaraan meebetaald, iedereen kan gegevens raadplegen en er nieuwe gegevens in plaatsen." De privacy is goed afgedekt: met iedere jongere en zijn ouders zijn afspraken gemaakt. Als er geen toestemming wordt gegeven om gegevens uit te wisselen, blijft de casus anoniem. Mennen: "Maar dat hebben we eerlijk gezegd nooit bij de hand gehad." Bestond de Actietafel aanvankelijk uit een

TOM KOCKELKORN, PEGGY VAN OIJEN EN RON MENNEN

handjevol diehards van het eerste uur, inmiddels is het aantal deelnemers uitgedijd tot meer dan een dozijn: vertegenwoordigers van vso, mbo, vo, pro, Jeugdzorg, Centrum Jeugd en Gezin, de gemeente. Per bespreekgeval wordt vastgesteld wie de regievoerder is, afschuiven is er niet meer bij. En afspraak is afspraak: wordt die niet nagekomen, dan wordt de nalatige partij ter verantwoording geroepen. Daarin speelt de voorzitter, geleverd door Gedragswerk, een belangrijke rol: hij is neutraal, behoort tot geen van de deelnemende partijen, en weet de verantwoordelijkheden precies daar te leggen waar ze horen.

ZIEK OF STOUT?

Er zijn verschillende redenen voor thuiszitten. Uit detentie komen is echt een uitzondering, het merendeel van de thuiszitters zit braaf thuis en veroorzaakt geen overlast. Ziekte kan een oorzaak zijn, maar de zieke moet dan wel met goede papieren komen, vertelt Van Oijen. “Wij vragen ons altijd af: is-ie ziek of is-ie stout? Nou, meestal is-ie onder het mom van ziek stout.” Mennen: “Vroeger was het: deze leerling is ziek, de school kan zijn handen ervan aftrekken. Dat is nu niet meer zo: zolang een leerling bij wijze van spreken niet in coma ligt, kan hij met school bezig zijn.”

“Ook van zwangere leerlingen wordt niet langer zonder meer geaccepteerd dat ze thuiszitten”, vult Kockelkorn aan. “Via de Actietafel moet alles eerst afgecheckt zijn: is het meisje bij een arts geweest? Blijkt ze inderdaad echt niet naar school te kunnen?” Van Oijen: “De vrijblijvendheid is weg. Desnoods rammel je iemand uit bed!”

Mennen: “Een groot verschil met vroeger is, dat je er vaak pas heel laat in overleggen achter kwam: o, zijn jullie óók met die leerling bezig? Sinds de Actietafel weten we van meet af aan over wie het gaat, en wat er met hem of haar aan de hand is. Dat lijkt heel logisch, en het ís ook logisch, maar krijg het maar eens voor elkaar, met al die partijen die allemaal hun eigen belangen hebben. Ze moeten de uitdaging zien om, door gezamenlijk op te trekken, kansen te bieden aan de meest moeilijke doelgroepen.”

PARTICIPATIETAFEL

In nog geen vijf jaar tijd heeft de Actietafel het aantal thuiszitters in ‘het Roermondse’ met 90% weten terug te dringen. Dat is natuurlijk een geweldig resultaat. “Maar we mogen niet op onze lauweren rusten”, zegt Mennen. “Voor de leerplichtige leerling hebben we het nu voor elkaar, maar er zijn er ook een heleboel leerlingen die klaar zijn met leren en die ook geen daginvulling hebben. Vandaar dat we de actietafel hebben uitgebreid met de Participatietafel, speciaal voor kwetsbare

jongeren die na hun schooltijd niet aan de bak komen. We begeleiden jongeren dus ook in de overstap van school naar werk, maar dan zit de taak van het onderwijs erop: daarna is de gemeente echt de enige regievoerder.”

Maar daarmee is de koek in Roermond nog niet op: ook het primair onderwijs schuift sinds kort aan tafel aan. Die hebben immers ook thuiszitters, zij het op bescheiden schaal. Het zijn allemaal extra opbrengsten van een project waar de ‘crème de la crème du crime’ van de Roermondse jeugd in feite de stoot toe gegeven heeft. Mennen: “Paradoxaal genoeg mogen we die jongeren daar dus erg dankbaar voor zijn!”

TIPS

- Zorg dat je inziet dat je een gezamenlijk probleem hebt en dat de bestuurders dat ook vinden.
- Stel een neutrale voorzitter aan.
- Zorg voor namen en rugnummers: noem het beestje bij zijn naam, en ga uit van wat een jongere nodig heeft.

MEER INFORMATIE

Peggy van Oijen
peggy.van.oijen@bzlimburg.nl

Tom Kockelkorn
t.kockelkorn@rocgilde.nl

Ron Mennen
ron.mennen@aloysiusstichting.nl